

त्रियताञ्च वरः पार्थ किमस्मत्तोऽभिकाङ्क्षसि । एवं गते महाराज न तवास्ति पराजयः ।

अर्थस्य पुरुषो दासो दासस्त्वर्थो न कस्यचित् । इति सत्यं महाराज बद्धोऽस्यर्थेन कौरवैः ।

अतस्त्वां क्लीववदाक्यं ब्रवीमि कुरुनन्दन । बद्धोऽस्यर्थेन कौरवैर्युद्धादन्यत् किमिच्छसि ।

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ मन्त्रयस्व महाप्राज्ञ हितार्थी मम नित्यशः । युध्यस्व कौरवस्यार्थे ममैष सततं वरः । १४००

॥ भीष्म उवाच ॥ राजन् किमत्र सञ्चान्ते करोमि कुरुनन्दन । कामं योत्स्ये परस्यार्थे ब्रूहि यत्ते विवर्चितं ।

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ तस्मात् पृच्छाम्यहं तात पितामह नमोऽस्तु ते । कथं जयेयं सङ्ग्रामे भवन्तमपराजितं ।

एतन्मे मन्त्रय हितं यदि श्रेयः प्रपश्यसि ।

॥ भीष्म उवाच ॥ न तं पश्यामि कौन्तेय यो मां युध्यन्तमाहवे । विजयेत पुमान् कश्चिदपि साक्षात् शतक्रतुः ।

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ हन्तपृच्छामि तस्मात्त्वां पितामह नमोऽस्तु ते । बधोपायं ब्रवीहि त्वमात्मनः समरे परैः । १४०५

॥ भीष्म उवाच ॥ न स्म तं तात पश्यामि समरे यो जयेत मां । न तावत् मृत्युकोलो मे पुनरागमनं कुरु ।

॥ सञ्जय उवाच ॥ ततो युधिष्ठिरो वाक्यं भीष्मस्य कुरुनन्दनः । शिरसा प्रतिजग्राह भूयस्तमभिवाद्य च ।

प्रागात् पुनर्महाबाहुराचार्यस्य रथं प्रति । पश्यतां सर्वसैन्यानां मध्येन भ्रातृभिः सह ।

स द्रोणमभिवाद्याथ कृत्वा चैव प्रदक्षिणं । उवाच वाचा दुर्द्धर्षमाचार्यं श्रेयसे वचः ।

आमन्त्रये त्वां दुर्द्धर्ष योत्स्ये विगतकल्मषः । कथं जये रिपून् सर्वान्ननुज्ञातस्त्वया द्विज । १४१०

॥ द्रोण उवाच ॥ यदि मां नाधिगच्छेथा युद्धाय कृतनिश्चयः । शपेयं त्वां महाराज पराभावाय सर्वशः ।

तत् युधिष्ठिर तुष्टोऽस्मि पूजितश्च त्वया ऽनघ । अनुजानामि युध्यस्व विजयं समवाप्नुहि ।

करवाणि च ते कामं ब्रूहि यत्ते विवर्चितं । एवं गते महाराज युद्धादन्यत् किमिच्छसि ।

अर्थस्य पुरुषो दासो दासस्त्वर्थो न कस्यचित् । इति सत्यं महाराज बद्धोऽस्यर्थेन कौरवैः ।

अतस्त्वां क्लीववत् ब्रूयां युद्धादन्यत् किमिच्छसि । योत्स्यामि कौरवस्यार्थे तव शास्त्रो जयो मम । १४१५

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ जयमाशास्व मे ब्रह्मन् मन्त्रयस्व च मद्भितं । युध्यस्व कौरवस्यार्थे वर एष वृत्तो मया ।

॥ द्रोण उवाच ॥ भ्रुवस्ते विजयो राजन् यस्य मन्त्री हरिस्तव । अहं त्वामभिजानामि रणे शत्रून् विजेष्यसि ।

यतो धर्मस्ततः कृष्णो यतः कृष्णस्ततो जयः । युध्यस्व गच्छ कौन्तेय पृच्छ मां किं ब्रवीमि ते ।

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ पृच्छामि त्वां द्विजश्रेष्ठ शृणु मे यद्विवर्चितं । कथं जयेयं सङ्ग्रामे भवन्तमपराजितं ।

॥ द्रोण उवाच ॥ न तेऽस्ति विजयस्तावत् यावत् युध्याम्यहं रणे । ममाग्रे निधने राजन् यतस्व सह सोदरैः । १४२०

युधिष्ठिर उवाच ॥ हन्त तस्मात् महाबाहो बधोपायं वदात्मनः । आचार्य्यं प्रणिपत्यैष पृच्छामि त्वां नमोऽस्तु ते ।

॥ द्रोण उवाच ॥ न शत्रुं तात पश्यामि यो मां हन्याद्रणे स्थितं । युध्यमानं सुसंरम्भं शरवर्षाघवर्षिणं ।

क्षते प्रायगतं राजन् न्यस्तशस्त्रमचेतनं । हन्यान्मो युधि यो वीरः सत्यमेतत् ब्रवीमि ते ।

अस्त्रञ्चाहं रणे जह्यां श्रुत्वा सुमहदप्रियं । अद्वेयवाक्यात् पुरुषात् सत्यमेतत् ब्रवीमि ते ।

॥ सञ्जय उवाच ॥ एतत् श्रुत्वा महाराज भारद्वाजस्य धीमतः । अनुमान्य तमाचार्य्यं प्रायाच्छारदतं प्रति । १४२५

सोऽभिवाद्य कपं राजन् कृत्वा चाभिप्रदक्षिणं । उवाच दुर्द्धर्षतरं वाक्यं वाक्यविशारदः ।